

Tandíjügyek, új diák-igazolvány

● Budapest (MTI)

A jövő év elejétől 70 ezerről 80 ezer forintra szeretnék növelni az állam által a felsőoktatási intézményeknek jutott egy főre jutó hallgatói normatívát – jelentette ki Pokorni Zoltán oktatási miniszter újságírók előtt Budapesten.

A sajtótájékoztatót a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája (HÖÖK), a Doktoranduszok Országos Szövetsége és az oktatási tárca vezetőinek megbeszélése után tartották. Két héten belül megállapodásra szeretnék jutni a hallgatókkal a tandíjmentességnek a kormányrendeletben történő szabályozásáról, amelyet az új parlament által elsőként módosított felsőoktatási törvény ír elő – közölte a miniszter. Szeretné, ha a hallgatók közvetlenül az intézmények és a minisztérium közötti, a tandíjrendelettel kapcsolatos megállapodások létrehozásában is – tette hozzá.

Skultéty Tamás, a HÖÖK elnöke a téma kapcsán rámutatott: még nem tisztázott, mennyi tandíjat kell majd fizetnie annak, aki nem a törvény által előírt módon teljesíti tanulmányait, hanem például halaszt, vagy évet ismétel. *Pokorni Zoltán* beszámolt arról, hogy a diákságot támogató Esélyt a tanulásra Közalapítvány vagyonát a háromszorosára, 600 millió forintra kívánják emelni. Még a nyáron kidolgozzák azon önkormányzatok támogatásáról szóló koncepciót, amelyek a saját forrásaikból áldoznak arra, hogy a településeiken lakó hallgatók elkezdhesék, illetve folytathassák tanulmányaikat. Pokorni elmondta, hogy a minisztérium október 31-ig szeretné bevezetni az új diákigazolványt.

Az év kutatója

● Veszprém (MTI)

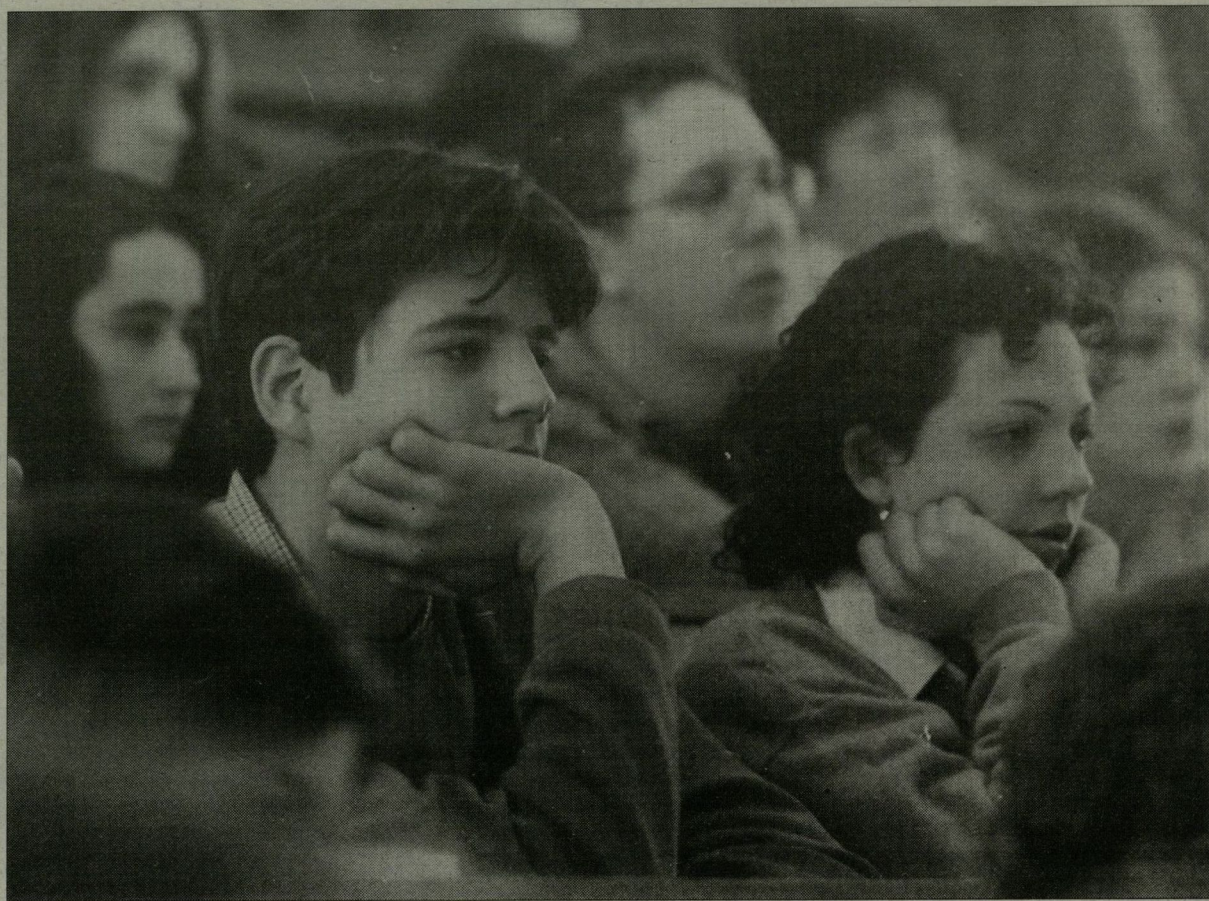
Első alkalommal döntött Az év kutatója cím odaítéléséről a Veszprémi Akadémiai Bizottság (VEAB). A Győr-Moson-Sopron, Fejér, Komárom-Esztergom, Vas, Veszprém és Zala megye tudományos életét koordináló szervezet a beérkezett tizenkilenc pályamunkáról titkos szavazással döntött. A kitüntető címről három kategóriában határoztak, ezekre a 45 év alatti kutatók pályázhattak.

A VEAB elnöke, *Markó László* elmondta: a pályázattal a vidéki tudományos életre kívánják felhívni a figyelmet, és olyan lehetőséget kínálnak a fiatalabb kutatóknak, amely növeli kötődésüket a hazai tudományos munkához.

Az élettudományok körében Az év kutatója címet az alapkutatásban elért eredményeiért *Padisák Judit*, a biológiai tudomány kandidátusa, az MTA Balatoni Limnológiai Kutatóintézetének munkatársa kapta. A természettudomány kategóriájában *Felinger Attila*, a kémiai tudományok kandidátusa lett Az év kutatója a Veszprémi Egyetemről. A társadalomtudományok témakörében *Székely Gyula*, a győri Széchenyi István Főiskola történész-politológusa a magyar polgárosodás témakörében végzett kutatásaival érte el a kitüntető címet.

● Felvételi pontvadászat

Tudják, hol a határ

Szeptembertől új diákok ülnek az egyetemek és főiskolák padosoraiban. (Fotó: Schmidt Andrea)

A diákok körében nagy izgalommal várt felsőoktatási felvételi ponthatárokat már több mint egy hete közzétették. Írásunkban azt vizsgáltuk, hogyan alakultak ezek a határok a szegedi főiskolákon és egyetemeken, illetve a tavalyi eredményekhez képest mely szakokon emelkedtek vagy csökkentek az értékek jelentős mértékben.

A Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetemen folyó nappali tagozatos képzések közül az általános orvos szakon állapították meg a legmagasabb ponthatárt (112), és az összes orvostudományi egyetem közül ezen a szakon Szegeden kellett a legtöbb pontot megszerezni a bejutáshoz. Ugyancsak a SZOTE-n volt a legmagasabb a mérce a fogorvos szak esetében is (110). A szegedi gyógyszerész szakon megállapított ponthatár (101) a debreceni egyetemé után a második legmagasabb az országban, igaz ezzel csak a pécsi orvosegyetemét előzte meg, hiszen több helyen nem folyik gyógyszerész oktatás. Az előbbi három szakon Szegeden a tavalyihoz képest alig változtak a felvételi ponthatárok. Az általános orvosos szakon 1997-ben is 112-nél húzták meg a határt, a másik kettő esetében pedig mindössze egy ponttal kellett kevesebbet szerezni a bekeüléshez most, mint egy évvel ezelőtt. A SZOTE főiskolai karán a legmagasabb pontszámot (110) a gyógyszerész szakon állapították meg, a legalacsonyabbat pe-

dig a diplomás ápoló szakon (82). Az elmúlt évhez képest a legnagyobb változás, húszpontos emelkedés a gyógyszerész szakon történt. Ennél eggyel kevesebb, vagyis tizenkilenc ponttal csökkent viszont a határ az általános szociális munkás szakon (105-ről 86-ra). A diplomás ápoló- és a védőnőképzés esetében néhány pontos visszaesés figyelhető meg.

A József Attila Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának jogász szakán meghatározott felvételi ponthatár (106) az országban folyó ilyen képzések közül csak a negyedik legmagasabb, a JATE-t ebben a tekintetben megelőzte az ELTE, a JPTE, és a Miskolci Egyetem. A szegedi jogász képzés felvételi ponthatára meg- egyezik az egy évvel ezelőttivel. A közgazdász szakon viszont idén négy ponttal kevesebb is elég volt a bekerüléshez (105), mint tavaly. Még nagyobb mértékű, hat pontos csökkenés figyelhető meg mind a munkatügyi kapcsolatok, mind a társadalombiztosítás szak esetében.

A bölcsészettudományi karon a felvételi ponthatárokat tekintve a német áll az első helyen a legmagasabb értékkel (110), ezt a szociológia (107) és a kommunikáció (105) követi. Legalacsonyabban orosz (85) és spanyol (86) szakon húzták meg a határt, de a francia (91) és a történelem (92) esetében sem volt túl magas a mérce. Az elmúlt évhez képest a pontszámokban a legnagyobb változás szociológia szakon történt, idén harminc ponttal volt magasabb a határ, mint tavaly. Tizenöt vagy annál

több volt a pontszámemelkedés szerb, filozófia, német, spanyol szakon. A legnagyobb pontesés az orosz esetében figyelhető meg, idén tizenötöt volt alacsonyabb a határ, mint egy éve.

A természettudományi karon a legmagasabb ponthatárt a nappali tagozatos alapképzések közül a biológus szakon állapították meg (105). Ez az egyetlen olyan képzés, amelynél a bejutáshoz száz pont feletti teljesítményre volt szükség. A „pontversenyben” második helyen a közgazdasági programozó matematikus (96), harmadikon a vegyész (93) képzés áll. A legalacsonyabb értéket a kémia (79), a földrajz (79) és a biológia-környezettan (80) szakon határozták meg. Az előző évi eredményekhez képest kiugróan magas, 25 pontnövekedés tapasztalható a vegyész szakon, ám a fizika és a biológus képzésben is jelentős, 16 illetve 14 pontos emelkedés történt. Ugyanakkor a programozó matematikusnak készülők idén 23 ponttal kevesebb teljesítménnyel is bejuthattak, mint egy évvel ezelőtt. Matematikus és földrajz szakon is nagy mértékben, 17 illetve 16 ponttal zuhantak a felvételi határok egy év alatt.

A Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán az angol-fizika és a kémia-matematika voltak azok a nappali tagozatos szakpárok, amelyeken a legmagasabb felvételi pontszámot határozták meg (116), ám jó néhány szakpár – például a angol-kémia, biológia-egészségtan tanár, fizika-kémia – ettől csupán négy ponttal maradt el. A legalacsonyabb határt 73-nál húzták

meg: angol-magyar, angol-művelődésszervező, biológia-kémia, földrajz-testnevelés, francia nyelvtanári szakokon. Jelentős pontcsökkenés tapasztalható több szakpárnál az elmúlt évhez képest. A legtöbbet a biológia-kémia ponthatára zuhant, tavaly 39-cel volt magasabban, mint ebben az évben. Harminc vagy annál nagyobb mértékű pontcsökkenés figyelhető meg a francia-pedagógia és a biológia-környezetvédelem esetében is. A pontszámemelkedések mértéke már nem ilyen jelentős.

A Szegedi Élelmiszeripari Főiskolai Kar három nappali tagozatos alapképzése közül a vállalkozó-menedzser mérnök szakon kellett a legtöbb pontszámot szerezni a bekeüléshez (107). Az élelmiszertechnológus mérnök képzésen ettől csak két ponttal maradt el a határ (105). A legalacsonyabb pontszámot az élelmiszeripari gépészmérnöki szakon állapították meg (91). Az előző évhez képest csupán néhány pontos eltérés tapasztalható, a vállalkozó-menedzser szakon csökkenés, a másik kettő esetében növekedés figyelhető meg.

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Szegedi Konzervatóriumában a nappali tagozatos alapképzések közül az egyetemi szinten oktatót gordonka, orgona és ütőhangszer szakra, valamint a főiskolai szintű oboa és trombita szakra való bejutáshoz kellett a legtöbb, legalább 190 pontot megszerezni. A legalacsonyabb pontszámot (160) a főiskolai szintű gitár és régizene-bloclóte szakon állapították meg.

Hegedűs Szabolcs

könyvespolc

● Diktatúra és demokrácia között

A latin-amerikai átmenetről

Dél-Amerika tőlünk távol eső földrész, és mégis napi gondjainkat tekintve közel van. S a közelséget a JATE Hispanisztikai Tanszékének vezetője, Anderle Ádám professzor által szerkesztett tanulmánykötet dolgozatai nem csak bizonyítják, hanem társadalom és politikatörténeti dokumentumok, tények erejével teszik értéktelvé.

A kötet tanulmányainak és szerzőinek, noha nem volt közös tematikai kutatási stratégiájuk, közös vonása az átmenet, a változás kérdésének nyomon követése a neolatin tömbben. A kérdés már többen feltették: hogyan lehetséges, hogy az amerikai kontinensen észak fejlődése elképesztő módon megugrott, noha földrajzi, klimatikai, altalaj viszonyai jóval szegényesebbek mint a déli részé. Más szóval a földrész déli része sokkal előnyösebb adottságokkal rendelkezett már a Nyugat behatolásának kezdetei óta mint észak. Társadalomtörténeti vagy éppen szociológiai magyarázatot sokan az európai fejlődés regionális sajátosságai- ban keresték. A spanyol és portugál gyarmatosítás a földrész déli részének nem jelentett mást, mint az ibériai (hispan, lusztán) feudalizmus modelljének kiterjesztését, átvitelét, pontosabban a mörök elleni reconquista eszközeinek és módszereinek alkalmazását az új világban. Ehhez szokás meg társítani a latin-katolikus szellemiséget, amely nem szorgalmazta a felhalmozó-befektető szellemiséget, a technikai és technológiai újítások iránti foglalkozást. A presztízsjavak (paloták, katedrálisok, templomok, bútorok stb.) felhalmozása, az ibériai fehér elit életstílusának fényűző volta szintén az okok között szerepel. Azt sem lehet mondani, hogy a múlt század elejétől beinduló dél-amerikai felszabadító háborúkat és forradalmakat követően észak „gyarmatosította” volna délt, vagy másképpen gazdasági eszközökkel vonta volna ki dél erőforrásait. Ugyanakkor délnek vannak olyan sajátosságai, amivel észak nem büszkélkedhet, például: a faji kérdés nem jelent olyan konfliktusokat hordozó problémát mint északon. Ugyanakkor északon és délen egyaránt a múlt század közepe tájt már többé kevésbé megállapodott helyi identitásokról beszélhetünk. San Martin szavaival: „mától kezdve nem vagytok sem spanyolok, sem portugálok, sem indiánok, valamennyien bolíviaiak vagytok”.

A foghíjas felsorolás, ami a dél elmaradottságát hivatott magyarázni, amely a neolatin szerzők szerint Max Weber protestáns etika és kapitalizmus szellemének térben és időben kiterjesztett északiak által ma is szajkózott sztereotípiája, kétségtelen nem ad átfogó magyarázatot, csupán hipotézis értékű a déli társadalmak állhatatlanságá-

ra. Mint ahogy a marxista ihletésű felszabadulás teológia szegények és gazdagok világáról szóló elmékedése sem, amely korrelációt lát a szegénység és a gazdagság között és azt globális jelentéssel tölti ki. Kétségtelen helyi környezetben, a déli államokban a szegénység és gazdagság ez az összefüggése a maga kiélezettségében igaz. A közelség régióink keletebbi fele és Latin-Amerika között társadalomvilágának bizonyos értelemben hasonlatos mozgásából, az alakzat változás, a diktatúrából a demokráciába való átmenet nehézségeinek hasonlóságából adódik. S mintegy válaszul az északi sztereotípiákra a kötet tanulmányai nem annyira a konvenciókra, a kétségtelen létező társadalmi hagyományok sajátosságaira hívják fel a figyelmet, hanem arra a sajátos politikai arculatra, amelyet enyhébb kifejezéssel autoritarianizmusnak nevezhetnénk. Az autoritárius diktatúrák, melyek szinte sablonszerű monotonizációval végigvonulnak a dél-amerikai országok történetén, egyfajta politikai és társadalom szervező hagyományt is teremtve ma a demokrácia nyomása alatt át alakulóban vannak. Azonban a szerzők azt bizonyítják, hogy az átalakulás folyamata éppen a társadalomtörténeti hagyományokból is adódóan igen sajátos módon megy végbe. Ez az a sajátos mód, ami hasonlít a hazai és térségünk '90-es évek átmene- te produkálta nem szándékolt melléktermékekkel. Ami nem más mint a szegények és a gazdagok közötti távolság hallatlan mértékű megnövekedése és a korrupció. A délamerikanizálódás pejoratív kifejezés ma sem vesztett aktualitásából. Nem véletlen, hogy a politikai szótár olyan térségünkben kevésbé ismert kifejezéseket is kitermelt, mint például „politikai őserdő”, kleptokrácia, zookrácia, elvtelen politizálás (lásd Anderle Ádám Peru-tanulmányát). A demokratikus posztindusztriális és/vagy posztmodern kapitalizmus elemzői (Peter Berger, a jezsuita Michael Novak) egyetértének Max Weberrel ma is abban, hogy kapitalista típusú gazdaságrendszert és a történelmileg hozzá kapcsolódó politikai demokráciát valamiféle erkölcsi minimum nélkül nem lehet megvalósítani. Jól érzékelteti ezt a kötet mellékletében olvasható Margaritai Nyilatkozat (1997. november 8-9. Venezuela), amelynek első része a demokrácia erkölcsi értékei címet viseli.

E kötettel, amelyet időközben kiadtak Spanyolországban is, olyan könyvet, olyan műhelymunkát vehet kézbe az olvasó, amely nemzetközileg is bizonyítja egyetemen folyó Latin-Amerika-kutatás hagyományait és távlatait.

(Diktatúra és demokrácia között. Tanulmányok a latin-amerikai politikai átmenetről. Összeállította: Anderle Ádám és José Girón)

Pászka Imre

Tenderbontás

● Budapest (MTI)

A Miniszterelnökség Közbeszerzési és Gazdasági Igazgatóságán (MGKI) felbontották az Oktatási Minisztérium Sulinet programjának folytatásaként kiírt közbeszerzési eljárás ajánlatait. Az ajánlatok az általános iskolák Internet hozzáférhetőségét lehetővé tevő mintegy kétezer PC és nyomtató idei és jövő évi

szállítására vonatkoznak. A pályázatot beadók között szerepel az Albacomp Rt., a HP Magyarország Kft., az ICL Hungary Kft., a Kventa Kft., az Olivetti Hungary Kft., a Professzionál Kft., a Siemens Rt., a Synergon Rt., a Szintézis Kft. és a Szinva NET Kft. Az MGKI a tender eredményét a törvényben előírt 30 napos határidőn belül kihirdeti.

Pótfelvételi

● Nyíregyháza (MTI)

Két szakra is pótfelvételt hirdet a Debreceni Orvostudományi Egyetem Nyíregyházi Egészségügyi Főiskolai Kara – közölte *Lukácskó Zsolt* főigazgató. A Nyíregyházán működő karon – négy éves nappali képzésben – mentőtisztnek tanulhatnak az e szakma iránt érdeklődő fiatalok. A jelentkezőknek új szóbeli felvételi vizsgát kell

tenniük biológiából vagy belgyógyászatból. A Miskolcon működő karon, ugyan- csak négy éves tanulmányi időben, védőnőket képeznek. Ide azok jelentkezhetnek, akik az orvostudományi egyetemeken és azok főiskolai karain felvételiztek biológiából vagy belgyógyászatból és legalább 80 pontot szereztek. Mindkét szakra 40-40 fiatalat vesznek fel.